

53

Atur, joves i model productiu

Pau Serracant



RESISTÈNCIES

Universitat Progressista
d'Estiu de Catalunya (UPEC) és filla d'un
llinatge que no vol que resti desconegut.
Fills i néts de les aspiracions de les classes
populars catalanes del segle XIX, plasmades
en el seu vell lema "Instruïu-vos i sereu lliures, associeu-
vos i sereu forts, estimeu-vos i sereu feliços", fills i néts
de l'esforç de la primavera republicana dels anys trenta
on s'anunciava que "Per damunt de tot, cultura.
Res no quedarà de l'esforç cívic dels nostres dies sense
la pressió d'un ambient que ens porti a tots pels
camins més càlids de la intel·ligència" i fills i néts de
l'antifranquisme social i polític que aconseguí reconstruir
la raó democràtica al nostre país, volem que el llegat del
passat també teixeixi el nostre present cap al futur.



UPEC  **Universitat
Progressista
d'Estiu de Catalunya**

Atur, joves i model productiu

Pau Serracant

Sociòleg especialitzat en temes de
joventut



Accedir a una ocupació és potser la principal problemàtica en el procés d'inserció laboral de les persones joves a Catalunya. L'atur juvenil no només afecta els i les joves amb especial virulència en moments de crisi, sinó que està enquistat estructuralment al mercat de treball català fins i tot en els moments més àlgids del cicle expansiu de l'economia. En les properes pàgines veurem quina relació té l'atur juvenil amb el model productiu català i com això afecta les persones joves (especialment durant la crisi econòmica iniciada l'any 2007) amb relació a la resta de la societat (desigualtats intergeneracionals) i amb relació a elles mateixes (desigualtats intrageneracionals).

1. El model mediterrani d'ocupació i les persones joves a Catalunya

Les característiques del model d'ocupació imperant a Catalunya són comuns a bona part dels països europeus de la Mediterrània que formen part de la Unió Europea (Portugal, Espanya, Itàlia i Grècia). Es parla del *model mediterrani d'ocupació* per referir-se a uns mercats de treball marcats (amb relació a la mitjana de la U.E.) per una elevada taxa d'atur, fins i tot en els moments d'expansió econòmica; un pes important de l'economia submergida; una gran proporció d'ocupacions poc o gens qualificades, associades a baixos salaris i males condicions de treball; una temporalitat elevada; una incorporació tardana dels i les joves al treball; i unes importants desigualtats de gènere en l'accés i la posició en el mercat de treball (Albaigés, 2011). Aquestes característiques afecten una part substancial de la població, tot i que lògicament hi ha un altre segment de la força de treball que es troba en una posició significativament millor. Així doncs, la *segmentació* del mercat de treball és un tret distintiu d'aquests països, que d'altra banda contribueix a reproduir les desigualtats socials igualment distintives d'aquestes societats. La majoria d'aquestes característiques del mercat de treball són vàlides per al cas català (excepte el



fet que les persones joves s'hi incorporen relativament aviat). De fet, bona part d'aquestes circumstàncies fan que els i les joves es trobin en una situació especialment vulnerable amb relació a tres dimensions bàsiques:

- **Precarietat.** Entenem la precarietat no com a sinònim de temporalitat sinó com un concepte multidimensional que afecta diverses facetes de la posició laboral dels individus:
 - **Temporalitat.** Tot i que certament la taxa de temporalitat ha experimentat una important caiguda en els darrers anys, la contractació temporal segueix essent una pràctica estructural per part dels empleadors catalans, i els i les joves en són els principals destinataris. Així, la taxa de temporalitat entre la població de 16 a 29 anys durant la primera dècada del segle (2000-2010) ha estat del 42% (EPA, Idescat).
 - **Protecció social.** La temporalitat dels contractes està directament relacionada amb la protecció social que reben els i les joves, ja que les indemnitzacions per finalització d'aquest tipus de

contractes són baixes. A més, els contractes temporals tendeixen a ser més curts que els indefinits i estan associats a sous més baixos, per la qual cosa un jove aturat que prèviament tenia un contracte temporal no només rep una indemnització més baixa sinó que la durada i la quantitat de la prestació per desocupació també tendeix a ser més baixa. Però la vulnerabilitat dels i les joves amb relació a la protecció social també es relaciona amb el volum significatiu de l'economia submergida, en la qual els joves hi tenen una important presència, de manera que quan un jove perd la seva feina en aquest segment del mercat no rep cap contraprestació. Igualment, els i les joves han estat els més afectats pels nous tipus de contractes indefinits, que generen una indemnització menor.

- **Condicions de treball.** La vulnerabilitat dels i les joves en el mercat de treball també es tradueix en què són un segment poblacional que tendeix a ocupar-se en feines físiques i més perilloses (la taxa d'accidents laborals és sistemàticament més alta entre els joves) o menys protegides



institucionalment (la taxa de sindicació creix amb l'edat i l'increment de la protecció laboral de l'individu), per exemple.

- **Ingressos.** La darrera de les dimensions de la precarietat és la dels ingressos. Lògicament, el fet que els joves tendeixin a tenir feines amb més temporalitat, menys protecció social i pitjors condicions de treball que la mitjana de la població explica que els seus ingressos també tendeixin a ser baixos. Però la segmentació del mercat de treball per raó d'edat també provoca que en igualtat de condicions amb relació a les tres dimensions anteriors els ingressos d'un jove tendeixin a ser més baixos que els d'un adult. Així doncs, l'any 2007 el 62% dels i les joves amb ingressos derivats del treball tenien un sou inferior a 1.000 €/mes (Enquesta a la joventut de Catalunya, Direcció General de Joventut).
- **Sobrequalificació.** L'augment del nivell d'estudis entre el col·lectiu jove ha estat tan accelerat que no ha estat correspost per un

increment similar de les ocupacions qualificades disponibles. Podria dir-se que la joventut ha fet els deures (ha incrementat molt les seves qualificacions respecte els seus pares) però l'economia ha suspès en els seus intents de transformar-se i proporcionar un número suficient d'ocupacions qualificades. Aquest creixement desigual de les qualificacions dels joves i de les ocupacions qualificades ha provocat l'emergència d'un fenomen que ja no és nou sinó que, igual que l'atur i la temporalitat, ha esdevingut estructural. Així doncs, els diversos estudis sobre la qüestió (que utilitzen metodologies diferents) assenyalen que la sobrequalificació (que es produeix quan un treballador té una ocupació que requereix una qualificació inferior a la seva) afecte entre el 30% i el 45% dels joves catalans (Oliver, 2002; García-Montalvo, 1999; Serracant, 2005).

- **Atur.** L'atur és la darrera gran dimensió en què es concreta la vulnerabilitat dels joves en el mercat de treball. Darrerament, durant la fase expansiva de l'economia, s'havia dit que la problemàtica de l'atur juvenil havia estat substituïda per la de la precarietat. Certament, la consolidació de la precarietat (que tot just acabem d'il·lustrar) dona bona part de raó a aquest argument. Però fins i tot durant les fases més àlgides del cicle econòmic l'atur juvenil era



sistemàticament més alt que l'atur global (conseqüència de la segmentació laboral característica de Catalunya) i sistemàticament més alt que la mitjana europea. Així, del 2000 al 2010 la taxa d'atur juvenil va ser del 16% (EPA, Idescat). És precisament de l'atur i del seu impacte sobre la població juvenil del que parlarem a continuació.

2. Atur i desigualtats intergeneracionals

S'ha dit que els i les joves han estat les principals víctimes de la crisi econòmica iniciada l'any 2007. En aquesta secció mostrarem algunes dades prou contundents per evidenciar l'encert d'aquesta afirmació.

Habitualment, la dada que s'utilitza per comparar l'atur juvenil amb el del conjunt de la població és la taxa d'atur. Si ens centrem en aquest indicador, observem que la taxa d'atur entre la població juvenil (16-29 anys, a partir de la definició de jove que fa la *Llei de polítiques de joventut*) és del 30,9%, mentre que la del conjunt de la població és del 19,0%. Si no prenem com a referència la taxa d'atur general sinó la de la població major de 29 anys (16,1%), veiem que la taxa d'atur juvenil dobla la de la resta de la població. I si, a més a més, ens centrem en el grup més jove (16-24 anys), observem que la seva taxa

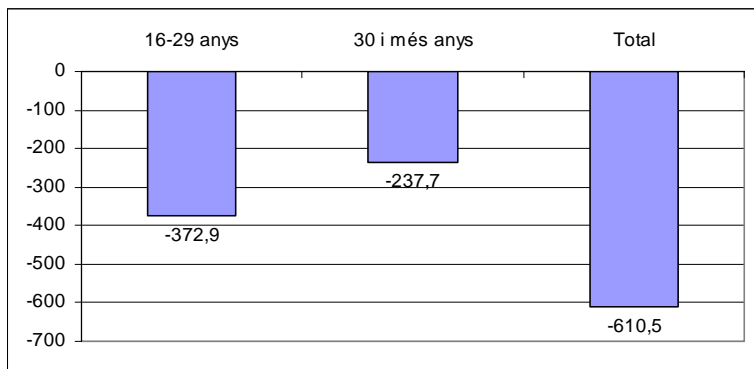
(43,6%) gairebé triplica la de la població major de 29 anys (EPA, Idescat. Dades del I trimestre de 2011).

La taxa d'atur és l'indicador estàndard per comparar les posicions entre diferents grups d'edat. No obstant això, hem volgut oferir dades complementàries que creiem que evidencien fins a quin punt la crisi econòmica iniciada el 2007 ha estat una *crisi d'atur juvenil*. Els gràfics següents mostren, a partir d'una mateixa dada (ocupacions destruïdes entre el 1r trimestre de 2007 i el 1r trimestre de 2011), l'impacte de l'atur sobre el col·lectiu jove.

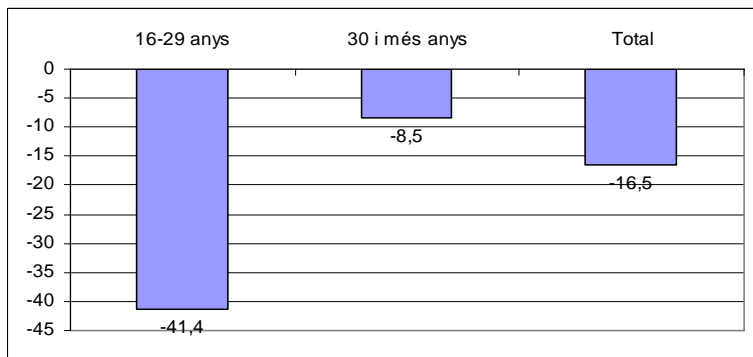
El Gràfic 1 mostra que des de l'inici de la crisi, l'any 2007, es van destruir, fins l'any 2011, 610.500 ocupacions. D'aquestes, 372.900 havien estat ocupades per joves de 16 a 29 anys. El Gràfic 2 mostra que durant aquest període la població juvenil va perdre més del 40% (-41,4%) de les ocupacions inicials, mentre que entre la població major de 29 anys únicament van desaparèixer el 8,5% de les ocupacions. Finalment, el Gràfic 3 mostra com, del total d'ocupacions destruïdes, 6 de cada 10 (el 61%) corresponien a joves.



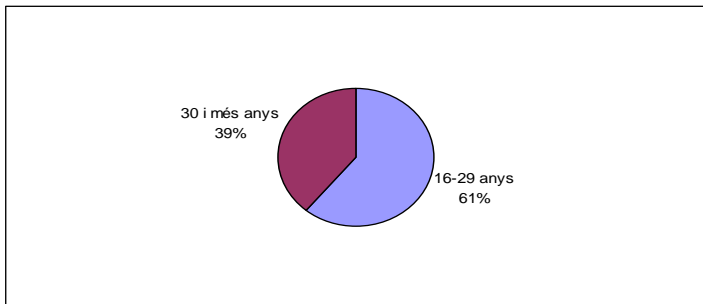
Gràfic 1. Ocupacions destruïdes en el període 2007-2011, segons grups d'edat. Catalunya. Milers d'ocupacions. EPA, Idescat, 1T.



Gràfic 2. Ocupacions destruïdes l'any 2011 respecte les ocupacions existents l'any 2007, segons grups d'edat. Catalunya. Percentatge. EPA, Idescat, 1T.



Gràfic 3. Distribució de les ocupacions destruïdes en el període 2007-2011, segons grups d'edat. Catalunya. Percentatge. EPA, Idescat, 1T.



Aquestes dades il·lustren clarament com la crisi s'ha centrat principalment en el col·lectiu jove i fins a quin punt el mercat de treball català està segmentat per raó d'edat. A més a més, les persones joves no són només les més afectades per la crisi *mentre aquesta dura*; sinó que també són *els primers* en rebre-la: de 2007 a 2008, la taxa d'atur juvenil va passar del 9,4% al 15,7% (augment del 67%), mentre que la de la població de més de 29 anys va passar del 5,6% al 7,0% (augment del 25%); i, finalment, els i les joves també són *els darrers* en sortir de la crisi: del 1r trimestre de 2010 al 1r de 2011 s'han destruït el 6,1% de les ocupacions ocupades per joves de 16 a 29 anys, mentre que el



col·lectiu major de 29 anys ja ha començat a sortir de la crisi (hi ha un 1,4% més d'individus ocupats). La forta segmentació del mercat de treball català se centra principalment en la població juvenil i la converteix en un col·lectiu especialment vulnerable. Si bona part d'aquest col·lectiu ha pogut, fins al moment, malviure aquesta situació, és degut a les característiques del *model de benestar* català, en què el *familisme* implica que són les persones joves les que absorbeixen l'impacte de les crisis econòmiques. D'aquesta manera, els i les joves veuen escapçades les seves trajectòries professionals i, en molts casos, les perspectives d'emancipació (en d'altres, senzillament, els joves emancipats han de tornar a la llar d'origen) a canvi de poder *sobreviure* la crisi dins la llar d'origen (tot i que això no és així per a tots els joves, ja que la taxa de risc de pobresa ha crescut durant la crisi). El "sacrifici" dels joves es fa per "salvar" les generacions adultes en una societat en què les polítiques socials no serien prou fortes com per garantir unes condicions d'existència mínimes a bona part de les famílies en cas que l'atur es repartís de forma més equitativa. Per tal de fer possible que l'atur es reparteixi de manera més equitativa caldria emprendre mesures per reduir el màxim possible la forta segmentació del mercat de treball, en què són els i les joves

aquells que treballen més en l'economia submergida (caldría millorar la quantitat i les característiques de les inspeccions de treball, així com els estímuls a les empreses per regularitzar la seva situació); també són els joves els qui tenen una major proporció de contractes temporals i de contractes indefinits "low cost" (caldría tendir cap a un model únic de contracte de treball); i també són els qui treballen en ocupacions poc qualificades o en condicions de sobrequalificació (caldría tendir, a mig i llarg termini, a impulsar la necessària *economia del coneixement*). Així doncs, treballar per millorar la posició de vulnerabilitat laboral de la població juvenil no implica, en cap cas, crear nous mecanismes *ad hoc* (específicament dissenyats per al col·lectiu juvenil) que a la pràctica no fan altra cosa que aprofundir la desigualtat de condicions d'accés i permanència en el mercat de treball (l'exemple paradigmàtic serien els sovint discriminadors contractes d'aprenentatge); sinó al contrari, intentar millorar i equiparar les condicions generals d'accés i permanència al mercat de treball. A més a més, per tal que aquest repartiment equitatiu de l'atur no provoqués un daltabaix social, també caldría reforçar els mecanismes de protecció social i treballar per aconseguir l' anhelat model de *flexiseguretat*. No actuar en aquests dos sentits implica assumir un model ocupacional en el qual les generacions joves es veuen privades del seu futur



per tal de garantir el present de les generacions adultes.

3. Atur juvenil i desigualtats intrageneracionals

El fet que el col·lectiu jove sigui el principal perjudicat per la segmentació del mercat de treball català i sigui, per tant, el grup més vulnerable no implica, però, que no hi hagi col·lectius de joves amb una millor posició que determinats col·lectius d'adults; ni que no existeixin importants desigualtats entre els joves. És d'aquest darrer aspecte del que ens ocuparem a continuació.

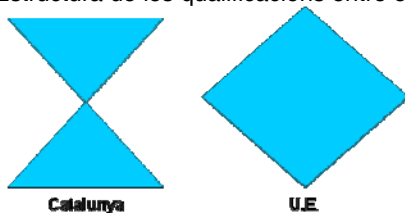
La joventut abans de la crisi: entre l'efecte crida i l'efecte fugida

La primera part de la passada dècada va estar marcada per un èxit aparent en dos àmbits que afecten els joves: d'una banda, cada nova generació de joves esdevenia la més ben formada de la història; de l'altra, l'atur juvenil, tot i que persistentment superior a l'adult, va arribar a baixar de la franja del 10%. No obstant això, darrera aquest èxit s'amagaven dues problemàtiques de fons.

Amb relació a l'evolució del nivell d'estudis, certament cada cop més joves obtenien titulacions superiors; però el fracàs escolar i l'abandonament

escolar prematur es consolidaven com a grans factors estructurals. De manera molt exagerada, el següent gràfic caricaturitza la divisió de la població jove catalana amb relació als estudis:

Gràfic 4. Estructura de les qualificacions entre els joves.



En l'esquema de Catalunya, els joves amb estudis superiors (triangle superior) i els joves sense estudis (triangle inferior) formarien la majoria, mentre que els joves amb estudis mitjans tindrien un pes menor. A la Unió Europea, la situació seria la contrària. Lògicament, la representació gràfica de les dades no generaria aquest esquema, però sí que reflecteixen els dos aspectes fonamentals de les dades:



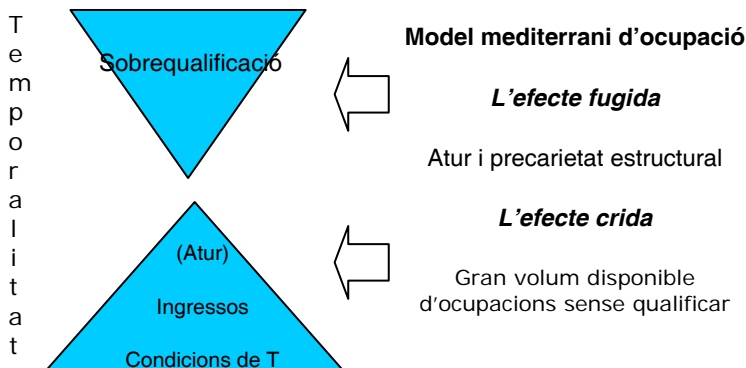
Taula 1. Indicadors educatius. 2009

Concepte	Catalunya	Espanya	U.E.- 27
Abandonament escolar prematur (joves 18-24 anys < ISCED 3)	31,9	31,2	15,2
Estudis superiors (joves 30-35 anys ISCED 5 o 6)	41,0*	39,4	32,3

Font: Labour Force Survey (Eurostat) i EPA (Idescat). Dades de 2006

El que volem argumentar aquí, tal com explicàvem en un article de l'*Anuari sociolaboral de Catalunya* de la UGT (Serracant, 2010), és que aquesta polarització educativa de la joventut catalana reproduïx la polarització (fruit de la segmentació) del mercat de treball català, que també divideix els joves. Concretament, el fet que els dos extrems d'aquesta estructura polaritzada siguin tan voluminosos amb relació a Europa s'explicaria a partir de dues lògiques diferents, que anomeno l'*efecte crida* i l'*efecte fugida* i que el següent esquema sintetitza:

Gràfic 5. Polarització educativa i model ocupacional juvenil a Catalunya



En el context del *model mediterrani d'ocupació*, caracteritzat per una important segmentació del mercat de treball en què els *outsiders* estarien marcats per l'atur, els baixos ingressos i les males condicions de treball, el fet que els i les joves catalans tinguin estudis superiors en una mitjana superior a l'europea s'explicaria a partir de "l'efecte fugida". És a dir, no seria una major proporció d'ocupacions qualificades disponibles a Catalunya respecte a Europa (circumstància que es dona, però a l'inrevés) allò que explicaria el diferencial de joves catalans amb titulacions superiors sinó el contrari: l'existència d'un segment del mercat de treball



altament precaritzat fomentaria estratègies educatives guiades per una lògica d'intentar evitar caure en aquest segment del mercat per mitjà de l'obtenció de titulacions acadèmiques. El preu (individual i col·lectiu) pagat per haver seguit aquesta estratègia és, entre altres, el de la sobrequalificació.

D'altra banda, l'elevat fracàs i abandonament escolar català s'explica, en part, per l'atracció que la construcció, el turisme i l'hostaleria (principalment) exercien sobre part dels joves durant la fase expansiva de l'economia: en un context en què l'atur era baix i la temporalitat es reduïa, la inversió educativa va ser percebuda com a poc rendible per una part substancial de les persones joves, que abandonaren els estudis atrets per la disponibilitat de llocs de treball de poca qualificació

La joventut durant la crisi: el fracàs del model productiu català

L'arribada de la crisi ha suposat el col·lapse del model productiu català i espanyol, excessivament dependent de la fortalesa de sectors amb ocupacions d'escassa productivitat i qualificació. Són precisament els i les joves que van apostar per trajectòries educatives curtes per tal d'inserir-se laboralment en aquests sectors econòmics els qui han patit la crisi de manera més directa (en el gràfic

anterior, serien els joves que ocupen el triangle inferior). Aquesta estratègia educativa i laboral no va ser seguida en la mateixa proporció per tots els col·lectius de joves, de manera que l'impacte de la crisi tampoc no ha estat el mateix per a tots els joves. En la següent taula pot veure's com la taxa d'atur ha afectat de manera diferent a la joventut:

Taula 2. Taxa d'atur entre els joves segons estudis, edat i sexe. Catalunya, 1r T de 2011. EPA, *Idescat*

Variable	Categoria	Taxa d'atur
Estudis	Obligatoris o inferiors	45,9
	Postobligatoris	18,5
Edat	16-19	71,6
	20-24	36,7
	25-29	20,9
Sexe	Home	35,1
	Dona	26,3
Total	-	30,9



- Pel que fa als **estudis**, l'atur entre els i les joves que han seguit trajectòries educatives curtes gairebé triplica els qui han seguit trajectòries llargues. Així, si abans de la crisi podia semblar que estudiar tenia un cost d'oportunitat alt (ja que la taxa d'atur i de temporalitat eren relativament similars entre aquests grups; no així els ingressos), el fet que els sectors que han liderat la crisi econòmica hagin estat, precisament, aquells en què la majoria d'ocupacions exigien poques qualificacions ha evidenciat l'encert dels i les joves que van optar per seguir estudiant.
- Aquesta protecció davant l'atur que ofereixen els estudis es tradueix en què com més **edat** té el jove laboralment actiu (és a dir, com més temps ha tingut per poder obtenir titulacions educatives) més baixa és la seva taxa d'atur. Entre els joves de 16 a 19 anys laboralment actius, pocs poden haver tingut temps d'obtenir alguna titulació postobligatòria, i per això la seva taxa d'atur és tan destacada. A mesura que passen els anys, els i les joves tenen temps de formar-se i, complementàriament, de consolidar la seva posició en el mercat de

treball, per la qual cosa la taxa d'atur tendeix a disminuir.

- Finalment, la crisi del model productiu català també ha tingut un impacte diferencial en funció del **sex**e del jove. Les noies havien apostat per seguir trajectòries educatives llargues: ja fa temps que el seu fracàs i abandonament escolar són força més baixos que el dels nois, i també són més altes les seves notes. No obstant això, en els anys previs a la crisi semblava que la seva aposta per l'educació no era rendible, ja que seguien per darrera dels nois en la majoria d'indicadors laborals. L'impacte de la crisi en aquells sectors masculinitzats d'escassa qualificació ha revertit aquesta situació fins al punt que la taxa d'atur de les noies ha arribat a estar 10 punts percentuals per sota de la dels nois, circumstància històrica.

Certament, l'evolució d'aquest indicador no implica que s'hagi revertit la tradicional desigualtat per raó de gènere al mercat de treball: les noies segueixen tenint pitjors salaris; estan sobrerrepresentades en l'economia submergida, especialment en les ocupacions més vulnerables; la segmentació horitzontal del mercat de treball segueix tendint a perjudicar les noies; els sous de les noies són inferiors als



dels nois per fer una mateixa feina; i el sostre de vidre segueix limitant la carrera professional de les noies i el seu accés a les ocupacions directives.

No obstant això, la seva aposta per l'educació ha provocat que la seva taxa d'atur sigui manifestament millor que la dels nois i que la proporció de noies en ocupacions qualificades sigui també superior. Així doncs, les noies semblen estar millor situades que els nois per competir en el segment més qualificat, ben remunerat i protegit del mercat de treball.

- Finalment, la crisi no ha afectat igualment els joves en funció de la seva **nacionalitat**. Tot i que en el moment d'escriure aquestes ratlles l'Idescat encara no proporcionava dades d'atur juvenil en funció d'aquesta variable, cal dir que, a pesar de la important diversitat de perfils i situacions dins del col·lectiu jove immigrant, la crisi ha impactat de manera més forta entre aquest col·lectiu, circumstància que reforça la seva situació estructural de major vulnerabilitat; també ha provocat una disminució de l'arribada d'estrangers i un augment dels i les joves d'origen estranger que marxen de Catalunya per buscar feina a altres llocs; i que la crisi, i la

major competència pels recursos socials (ocupacions, prestacions socials i altres ajuts de les AAPP) ha comportat un cert augment d'actituds xenòfobes.

4. Conclusions

Al llarg d'aquestes pàgines hem pogut constatar com la crisi econòmica iniciada l'any 2007 ha tensat amb força les clivelles de desigualtat de la societat catalana que la bonança econòmica havia esmorteït. D'una banda, la crisi evidencia el paper subsidiari dels i les joves en l'economia i la societat catalana. El model familista mediterrani implica que és la família d'origen del jove la que li proporciona els principals recursos per a la seva emancipació; quan la resta d'agents proveïdors de benestar (estat i mercat) fallen, la família s'ocupa que el jove pugui *sobreviure* la crisi sota el paraigües familiar. El seu projecte de vida queda estroncat o no en funció dels recursos que pugui mobilitzar la família: és en aquest sentit que diem que el model familista tendeix a reproduir les desigualtats socials (Miret *et al.*, 2008). En qualsevol cas, el paraigües familiar és la compensació que la societat ofereix als i les joves a canvi de repercutir en ells l'impacte de la crisi: les dades exposades en la primera secció d'aquest text mostren fins a quin punt els joves han absorbit l'atur



i, per tant, l'han estalviat a la resta de col·lectius. Certament, l'estructura familista catalana (en la qual en moltes parelles només treballa l'home i en la qual les prestacions socials són escasses) difícilment hagués pogut suportar una distribució més equitativa de l'atur. És en aquest sentit que dèiem que perpetuar el model actual implica que en un context de crisi se sacrifica el futur de les generacions joves per tal de garantir el present de les generacions adultes. D'aquí la necessitat de treballar per trencar la segmentació del mercat de treball que tan injustament perjudica els i les joves i per desenvolupar sistemes de protecció social que responguin a les necessitats actuals de la població. També hem pogut constatar que la crisi iniciada el 2007 ha provocat l'emergència de desigualtats dins del col·lectiu jove que la fase expansiva havia soterrat. Les desigualtats actuals estan estretament lligades a les tendències que imposa la globalització, en el sentit que els col·lectius més vulnerables són aquells amb menys estudis. Així doncs, la crisi evidencia la necessitat de treballar per tal de construir una economia menys dependent dels sectors tradicionals.

Bibliografia

Albaigés, B. (2011). “Joves, treball i règim de benestar”, a M. A. Alegre (coord.). *El règim de benestar juvenil a Catalunya. Fonts de benestar i oportunitats transicionals dels joves catalans*, Barcelona, Direcció General de Joventut. *En premsa*.

García-Montalvo, J. i Peiró, J. M. (1999). *Capital humano, El mercado laboral de los jóvenes: Formación, transición y empleo*, Fundación Bancaja.

Miret, P., Salvadó, A., Serracant, P. i Soler, R. (2008). *Enquesta de la joventut de Catalunya 2007*. Barcelona, Secretaria de Joventut.

Oliver, J. et al. (2002). *Educación formal y demanda de calificación de la mano de obra en España. Una visión a largo plazo*, Bellaterra, Centre d’Economia Industrial.

Serracant, P. (2005). *La sobrequalificació entre els joves catalans*, Barcelona, Secretaria de Joventut.

Serracant, P. (2010). “Formació i ocupació dels joves: polarització social i reproducció de les desigualtats”, a UGT. *Anuari sociolaboral de Catalunya 2009*, UGT.

Consell Social

- Comissions Obreres - CCOO
- Unió General de Treballadors - UGT

- Fundació Josep Irla
- Fundació l'Alternativa
- Fundació Nous Horitzons
- Fundació Rafael Campalans
- Fundació Cipriano Garcia
- Fundació Josep Comaposada
- Fundació Catalunya Segle XXI
- Fundació Pere Ardiaca
- Fundació Ferrer i Guàrdia
- Fundació La Fàbrica
- Fundació Terra
- Ateneus Laics
- Cooperació
- Entorn SCCL
- Escola Lliure El Sol
- Món-3
- SOS Racisme

- Acció Escolta de Catalunya
- Acció Jove - Joves de CCOO
- Associació Catalana per la Pau
- Associació de Joves Estudiants de Catalunya - AJEC
- Associació d'Estudiants Progressistes - AEP
- Avalot
- Casals de Joves de Catalunya
- Col·lectius de Joves Comunistes - CJC-Joventut Comunista
- ESPLAC - Esplais Catalans
- Joventut Socialista de Catalunya
- Joves d'Esquerra Verda - JEV

- Associació Catalana d'Investigacions Marxistes
- Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC
- Coordinadora per a la Memòria Històrica i Democràtica de Catalunya
- Sin Permiso
- Suburbe-Associació Cultural Estenenet el Desastre
- DeBarris sccl



Ponències 2011

Resistències



UPEC  **Universitat
Progressista
d'Estiu de Catalunya**

Amb la col·laboració de



**Diputació
Barcelona**



Ajuntament de Barcelona